

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti

"Təsdiq edirəm"
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
_____ dos. Zaur Məmmədov
"_____" _____ 2026-cı il

Fənn sillabusu

İxtisasın şifri və adı: 6001022 –Təsviri incəsənət müəllimliyi

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət fənləri

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f Vitraj

Fənn proqramı: "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət" kafedrasının 14 sentyabr 2024-cü il tarixli iclasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir (Protokol N07)

Kodu: İPF- B00.2

Tədris ili : III (2025/2026) Semestr: VI

Tədris yükü: Cəmi: 210 saat Auditoriya saati 75 saat (30 mühazirə, 45 praktik məşğələ).

Təhsil forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 7 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Soyadı, adı, ata adı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Müəllim Əlizadə Fatimə Azər qızı

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov, 19 LDU-nun 2 saylı tədris binası

Məsləhət günləri və saati: 3 cü gün saat 13.00-14.00

E-mail ünvanı: fatializn@gmail.com

III. Təvsiyə olunan dərsliklər, dərs vəsaitləri və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Lətif Kərimov. Təsvir və dekorativ sənət. №1(3) /Bakı 1985/
2. Təsviri incəsənətdə ifadə vasitələri Bakı – 2019
3. Əfəndiyev R. Azərbaycan dekorativ-tətbiqi sənəti. Bakı, 2004.
4. Axundzadə L. Dünya təsviri sənəti. Bakı 2007
5. Dekorativ tətbiqi sənətin müasir inkişaf istiqamətləri S. Ə. Kərimova Bakı 2019

Əlavə ədəbiyyat

6. Azərbaycan incəsənət. (Salamzadə Ə. Rzayev N. Əliyev R. Həbibov N.) Bakı 1992.
7. Stained Glass: A Maker's Guide to Creating, Installing and Repairing Leaded Glass – Sophie D'Souza (2022)
8. «Искусство витража. Принципы построения композиции» – Вера Ивановская və Мария Якушева (2011)
9. Creative Stained Glass: 17 Step-By-Step Projects for Stunning Glass Art and Gifts – Noor Springael (2023)

IV. Prerekvizit fənlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

V. Korekvizit fənlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Vitraj fənni dekorativ-tətbiqi sənətin mühüm istiqamətlərindən biri kimi vitrajın tarixi inkişaf mərhələlərinin, üslub xüsusiyyətlərinin və bədii-estetik prinsiplərinin öyrənilməsini, eləcə də şüşə materialı ilə işləmə texnologiyasının mənimsənilməsini əhatə edir.

Fənnin məqsədi tələbələrdə vitraj sənətinin nəzəri əsasları, kompozisiya quruluşu, rəng və işıq münasibətləri haqqında sistemli bilik formalaşdırmaq, şüşə üzərində işləmə bacarıqlarını inkişaf etdirmək və müstəqil vitraj kompozisiyası hazırlamaq səriştəsi qazandırmaqdır.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər:

Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:

Fənn üzrə tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Yəni tələbələrin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə

1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: *Tələbə Universitetin daxili intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.*

X. Təqvim planı: Cəmi 75 saat .Mühazirə 30 saat, Laboratoriya 45 saat,

№	Tədris olunan mövzuların məzmunu	Müh.	Tarix
1	Mövzu № 1. Vitraj sənəti haqqında ümumi anlayış. Plan: 1. Vitrajın yaranma tarixi 2. Vitraj sənətinin inkişafının əsas mərhələləri Mənbə: [1,3]	2	
2	Mövzu №2: Orta əsrlərdə vitraj Plan: 1. Orta əsr vitraj pəncərələrinin əsas üstünlükləri 2. Erkən orta əsrlərin vitraj sənəti Mənbə: [7,8]	2	
3	Mövzu № 3: Qotik dövründə vitraj Plan: 1. Qotik üslubunda tikilən kilsələrdə vitraj sənəti 2. Qotik vitraj pəncərələrinin xüsusiyyətləri Mənbə: [4,8]	2	
4	Mövzu № 4: İntibah dövründə vitraj Plan: 1. İntibah dövrünün vitraj pəncərələri (XV-XVI əsrlər) 2. Yüksək İntibah dövrünün vitrajları Mənbə: [9,7]	2	
5	Mövzu № 5: Vitraj istehsal texnologiyası Plan: 1.Klassik və alternativ vitraj texnologiyalarının tarixi formalaşması 2.Klassik vitrajın istehsal mərhələləri və texniki xüsusiyyətləri 3.Şüşə üzərində bədii rəsm və müasir texniki növlər Mənbə: [7,8]	2	
6	Mövzu № 6: Bədii şüşə sahəsində yeni istiqamətlər Plan: 1. Şüşə sənətində modern istiqamətlər 2. E. Qalle "Cameo glass" texnikası 3. Müasir dövrdə bədii şüşədə texnoloji innovasiyalar və konseptual yanaşmalar Mənbə: [7,8,9]	2	
7	Mövzu №7 : Şüşə sənəti tərtibatında innovasiyalar Plan:	2	

	<p>1. L.K.Tiffaninin bədi şüşə sahəsində rolu 2. Müasir memarlıqda vitrajların tətbiqi Mənbə: [7,9]</p>		
8	<p>Mövzu №8: Bədi şüşə sənətində texnikalar Plan: 1. "Fusing of fuse" texnikası 2. "Favrile" texnikası 3. "Lampwork" texnikası Mənbə: [8,9]</p>	2	
9	<p>Mövzu №9: Şəbəkə - incə sənət Plan: 1. Şəbəkə sənəti xüsusiyyətləri 2. Şəbəkə sənəti: ənənədən müasirliyə Mənbə: [1,3,5]</p>	2	
10	<p>Mövzu №10: Monumental rəngkarlıq Plan: 1.Freska 2.Mozaika 3.Vitraj Mənbə: [4,5,8]</p>	2	
11	<p>Mövzu №11: Vitraj şüşəsi: Tarix və müasirlik Plan: 1. Vitraj unikalığı 2. Vitraj pəncərələrinin müasir növləri Mənbə: [2,4,6]</p>	2	
12	<p>Mövzu №12: Rusiyada vitraj sənəti Plan: 1. Rusiyada vitraj sənətinin tarixi 2. Sankt-Peterburqda vitraj pəncərələr Mənbə: [8,9]</p>	2	
13	<p>Mövzu № 13: Vitraj sənətində barokko. Plan: 1. Barokko üslubunda vitraj pəncərələr 2. Barokko ornamentləri Mənbə: [2,7,9]</p>	2	
14	<p>Mövzu № 14: XIX-XX əsr– vitraj sənətinin formalaşması dövrü Plan: 1. Məşhur vitraj sənətkarları və onların sənətə verdiyi töhfələr 2. Ar-deko dövrü Mənbə: [7,9]</p>	2	
15	<p>Mövzu № 15: Vitraj sənətində kompozisiya Plan: 1. Kompozisiyaya tarixi baxış 2. Frontal kompozisiya 3. Kompozisiyada simmetriya və asimmetriya Mənbə: [1,3,4]</p>	2	

	Cəmi:	30 s.	

Praktik məşğələ

No	Məşğələnin məzmunu	Saat	Tarix
1.	Mövzu üzrə kompozisiyanın işlənməsi	2	
2.	Kompozisiyanın karandaşla qurulması	2	
3.	Kompozisiyanın rənglə işlənməsi	2	
4.	Kompozisiyanın işıq və kölgəsinin verilməsi	2	
5.	Kompozisiyanı işləyib sona çatdırmaq	2	
6.	Kompozisiyanı şüşə üzərinə köçürmək	2	
7.	Kompozisiyanı şüşədə qurmaq	2	
8.	Kompozisiyanı rənglərlə işləmək	2	
9.	Kompozisiyanı şüşədə işləyib sona çatdırmaq	2	
10.	Dekorativ formada kompozisiyanın eskizinin hazırlanması	2	
11.	Dekorativ formada kompozisiyanın işlənməsi	2	
12.	Kompozisiyanın karandaşla işlənməsi	2	
13.	Kompozisiyanın quaşla rənglənməsi	2	
14.	Kompozisiyanın şüşə üzərinə köçürülməsi	2	
15.	Kompozisiyanın şüşədə rənglə işlənməsi	2	
16.	Kompozisiyanın işıq və kölgəsinin verilməsi	2	
17.	Kompozisiyanı işləyib sona çatdırmaq	2	
18.	Bitki motivi əsasında dekorativ kompozisiyanın karandaşla qurulması	2	
19.	Kompozisiyanın rənglə işlənməsi	2	
20.	Kompozisiyanın işıq və kölgəsinin verilməsi	2	
21.	Kompozisiyanı şüşə üzərinə köçürmək	2	
22.	Kompozisiyanı rənglərlə işləmək	2	
23.	Kompozisiyanı şüşədə işləyib sona çatdırmaq	1	
	Cəmi:	45s.	

XI. Fənn üzrə tələblər:

Tələbələr vitraj sənətinin tarixi, növləri və əsas anlayışları haqqında bilik əldə etməli, müxtəlif vitraj texnologiyalarını (klassik qurğuşun vitraj, fusing, mozaika, boyama texnikaları və s.) fərqləndirməyi bacarmalıdır. Kompozisiya, rəng harmoniyası və işıq-keçiricilik prinsiplərini nəzəri baxımdan izah edə bilməlidir. Praktiki bacarıqlar üzrə:

Sadə və mürəkkəb vitraj eskizlərini müstəqil şəkildə tərtib etməyi bacarmalıdır; Öz müəllifi olduğu vitraj layihəsini hazırlayıb təqdim etməyə qadir olmalıdır.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar
- təqdimat və müzakirə
- müstəqil iş/araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

FTN 1. Tələbələr vitraj sənəti haqqında ümumi məlumat alaraq istifadə olunan material və ləvazimatları tanıyacaqlar.

FTN 2. Vitraja aid istənilən mövzuda (naxış, sujetli, portret, bədii ədəbiyyat illüstrasiyaları və s.) eskiz işləməyi öyrənəcəklər.

FTN 3. Seçilmiş yekun eskiz üzərində iş aparma vərdişlərinə yiyələnəcəklər.

FTN 4. İşçi eskizi şüşə üzərinə köçürməsi vərdişlərinə sahib olacaqlar.

FTN 5. Rəngli şüşələri seçərək onlarla işləmə vərdişləri əldə edəcəklər.

FTN 6. İstənilən vitraj kompozisiyasının fonunun işlənməsi qaydalarını öyrənəcəklər

FTN 7. Vitraji təşkil edən ayrı- ayrı detalları işləməklə yanaşı, işin bütövləşdirilməsi qaydalarını öyrənəcəklər.

FTN 8. Vitraj kompozisiyasının son mərhələsi ola işin yekunlaşdırılması və laklanması proseslərini öyrənəcəklər.

XIV.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Kollokvium sualları :

I Kollokvium sualları

1. Vitrajın yaranma tarixi
2. Vitraj sənətinin inkişafının əsas mərhələləri
3. Erkən orta əsrlərin vitraj sənəti
4. Orta əsr vitraj pəncərələrinin əsas üstünlükləri
5. Qotik üslubunda tikilən kilsələrdə vitraj sənəti
6. Qotik vitraj pəncərələrinin xüsusiyyətləri
7. İntibah dövrünün vitraj pəncərələri (XV-XVI əsrlər)
8. Yüksək İntibah dövrünün vitrajları
9. Klassik və alternativ vitraj texnologiyalarının tarixi formalaşması
10. Klassik vitrajın istehsal mərhələləri və texniki xüsusiyyətləri
11. Şüşə üzərində bədii rəsm və müasir texniki növlər
12. Şüşə sənətində modern istiqamətlər
13. E. Qalle "Cameo glass" texnikası
14. Müasir dövrdə bədii şüşədə texnoloji innovasiyalar və konseptual yanaşmalar
15. L.Tiffaninin bədi şüşə sahəsində rolu

II Kollokvium sualları

1. Müasir memarlıqda vitrajların tətbiqi
2. "Fusing of fuse" texnikası
3. "Favrile" texnikası
4. "Lampwork" texnikası
5. Şəbəkə sənəti xüsusiyyətləri
6. Şəbəkə sənəti: ənənədən müasirliyə
7. Freska
8. Mozaika
9. Vitraj
10. Vitraj unikalığı
11. Vitraj pəncərələrinin müasir növləri
12. Rusiyada vitraj sənətinin tarixi
13. Sankt-Peterburqda vitraj pəncərələr
14. Barokko üslubunda vitraj pəncərələr
15. Barokko ornamentləri

XVI. İmtahan sualları:

1. Vitrajın yaranma tarixi
2. Vitraj sənətinin inkişafının əsas mərhələləri
3. Erkən orta əsrlərin vitraj sənəti
4. Orta əsr vitraj pəncərələrinin əsas üstünlükləri
5. Qotik üslubunda tikilən kilsələrdə vitraj sənəti
6. Qotik vitraj pəncərələrinin xüsusiyyətləri
7. İntibah dövrünün vitraj pəncərələri (XV-XVI əsrlər)
8. Yüksək İntibah dövrünün vitrajları
9. Klassik və alternativ vitraj texnologiyalarının tarixi formalaşması
10. Klassik vitrajın istehsal mərhələləri və texniki xüsusiyyətləri
11. Şüşə üzərində bədii rəsm və müasir texniki növlər
12. Şüşə sənətində modern istiqamətlər
13. E. Qalle "Cameo glass" texnikası
14. Müasir dövrdə bədii şüşədə texnoloji innovasiyalar və konseptual yanaşmalar
15. L. Tiffaninin bədi şüşə sahəsində rolu
16. Müasir memarlıqda vitrajların tətbiqi
17. "Fusing of fuse" texnikası
18. "Favrile" texnikası
19. "Lampwork" texnikası
20. Şəbəkə sənəti xüsusiyyətləri
21. Şəbəkə sənəti: ənənədən müasirliyə
22. Freska
23. Mozaika
24. Vitraj
25. Vitraj unikalığı
26. Vitraj pəncərələrinin müasir növləri
27. Rusiyada vitraj sənətinin tarixi
28. Sankt-Peterburqda vitraj pəncərələr
29. Barokko üslubunda vitraj pəncərələr
30. Barokko ornamentləri
31. Məşhur vitraj sənətkarları və onların sənətə verdiyi töhfələr
32. Art-deko dövrü
33. Kompozisiyaya tarixi baxış
34. Frontal kompozisiya

35. Kompozisiyada simmetriya və asimmetriya

S/f“Vitraj” fənninin sillabusu” 6001022-Təsviri incəsənət müəllimliyi ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. “Pedaqogika, psixologiya və incəsənət” kafedrasının 13 fevral 2026-cı il il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol №06).

Fənn müəllimi:

m. Əlizadə Fatimə

Kafedra müdiri:

dos.A.X.Əliyev